

Open lessen

krokusvakantie 2024

- Pedagogische basisbegrippen en contexten
- Prof. Lieselot De Wilde
- Woensdag 14 februari 2024
 - 13u30 tot max. 16u
 - aud. F, Blok A, Campus UZ Gent

UGENT OPEN LESSEN

herfst- en krokusvakantie
ugent.be/openlessen

Universiteit Gent - Menselijke Informatiekunde & IAO Gent

Auditoria & leslokalen

42 Auditorium A	6 Auditorium F
42 Auditorium B	6 Auditorium G
48 Auditorium C	22 Auditorium H
48 Auditorium D	16 Auditorium I
52 Auditorium E	42 Leslokalen K3
	46 Leslokalen B5

EEN BEEELD VAN EEN KIND

*Inleiding in de
pedagogiek*

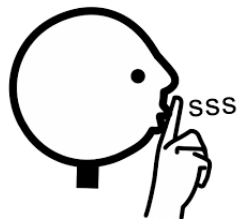
Inleiding in de pedagogiek

Prof. Dr. Lieselot De Wilde

Les 1 – 14/02/2024

Enkele praktische zaken

- Welkom!
- Studiemateriaal:
 - “Een beeld van een kind. Inleiding in de pedagogiek” (2023)
 - Inleidend hoofdstuk + eerste drie hoofdstukken
 - vervolg in het vak ‘Historische Pedagogiek’
 - Slides op Ufora
 - koppeling van “Basisbegrippen van Pedagogiek” aan “Pedagogische Basisbegrippen en Contexten”
- Lessen op woensdag van 13u30 tot max. 16u00, Aud. F, Blok A, Campus UZ Gent
- Examen: schriftelijk examen met open vragen (elk op 5 punten)
 - zie laatste les
- Lessen worden opgenomen, maar enkel ter ondersteuning
- Kom op tijd en

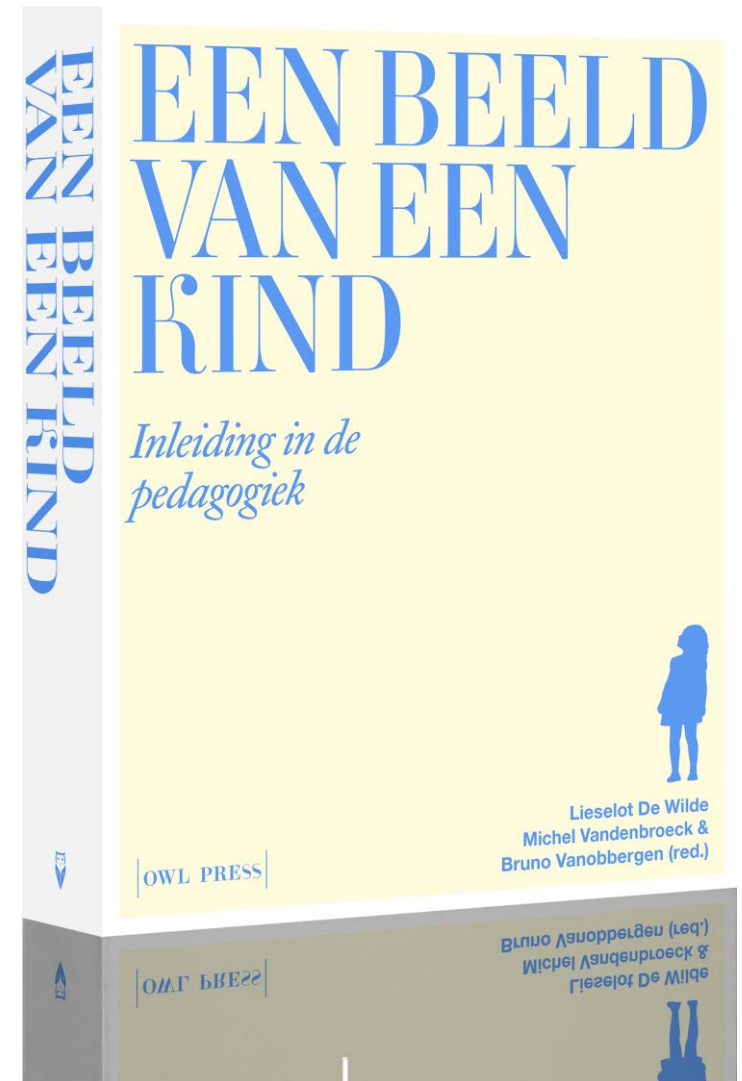
Hoofdstuk 1

Inleidend hoofdstuk: Een beeld van een kind

EEN BEELD VAN EEN KIND

Op het programma

- Pedagogiek als maatschappelijke kwestie
- De onvoorspelbare aard van de pedagogiek
- De pedagogiek onder druk?
- De wereld is pedagogiek

1.1. PEDAGOGIEK ALS MAATSCHAPPELIJKE KWESTIE

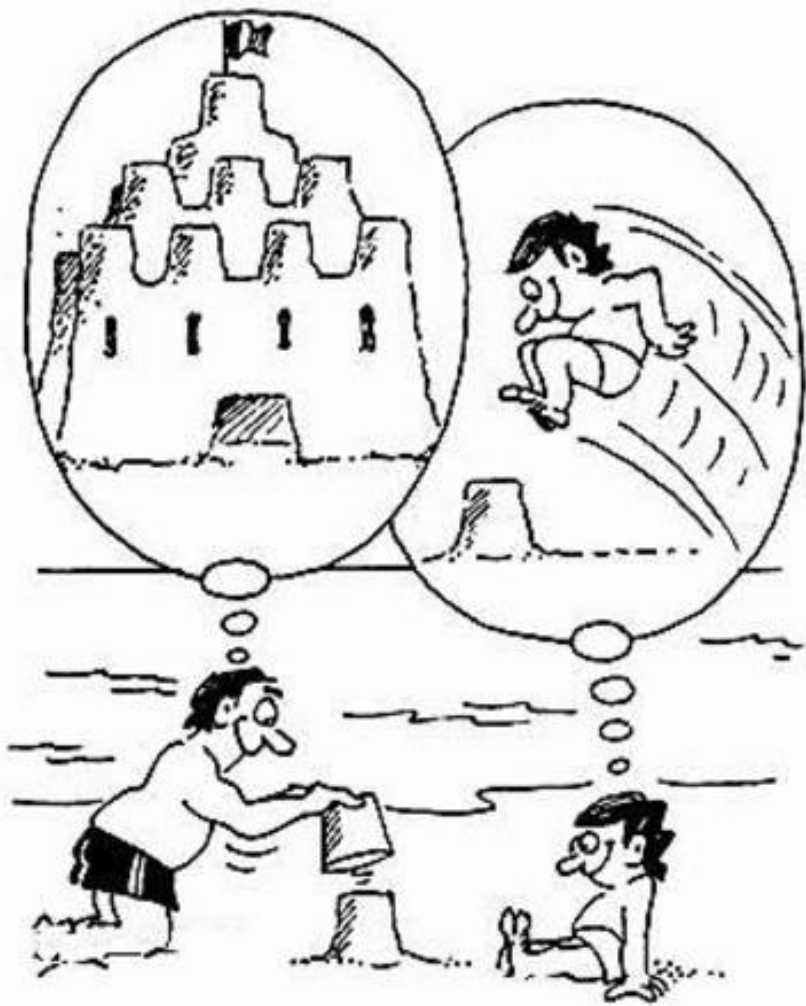
“Pedagogiek is nauw verbonden met de ideeën en opvattingen in een samenleving over bijvoorbeeld burgerschap, ouderschap, verantwoordelijkheid en democratie.”

→ Welke pedagogische kwesties vind je in de media?

(HB p. 20)

1.2. DE ONVOORSPELBARE AARD VAN DE PEDAGOGIEK

“Er is met andere woorden een grote druk om antwoorden te formuleren op de vraag ‘Wat werkt?’ en daardoor is er minder ruimte om na te denken over wat we nu eigenlijk met ‘werken’ bedoelen”

1.2. DE ONVOORSPELBARE AARD VAN DE PEDAGOGIEK

- Veel pedagogische bezorgdheden
- Veel vraagtekens bij 'de pedagoog' en 'pedagogische kennis'
- Aard van de pedagogiek?
 - Opvoeding en onderwijs hebben een inherent onvoorspelbaar en onbeheersbaar karakter
 - Tegelijkertijd: grote druk om antwoorden te vinden op "wat werkt"
 - Vb-en?
- Kennis die tegemoet komt aan de vraag
 - 'hoe' moeten we handelen?
 - 'wat' moeten we doen?
 - ➔ Wat werkt?

1.2. DE ONVOORSPELBARE AARD VAN DE PEDAGOGIEK

- Voorbeeld uithuisplaatsing
HB p. 22
- Voorbeeld schoolleeftijd
HB p. 22

1.2. DE ONVOORSPELBAARE AARD VAN DE PEDAGOGIEK

Kritiek op vatten van onderwijs in cijfers

~ Quantocratie (Chatterjee, 2021)

- Ranking zoals PISA en TALIS
- Bepalend voor onderwijsbeleid maar gaan voorbij aan fundamentele vragen

- IELS test voor vijfjarigen
- Missie of doel kleuteronderwijs?
- Evidentie (wetenschappelijk, cijfermatig bewijs)
sluit de **ideologische discussie** uit

1.2. DE ONVOORSPELBARE AARD VAN DE PEDAGOGIEK

Wetenschapsopvatting

Cf. Wetenschapstheoretische grondslagen van de pedagogiek (2de bach pedwet)

= kwaliteitslabel

= juist of beste keuze

= evidenced based onderzoek

- Idee dat kennis leidt tot een meer voorspelbare en beheersbare wereld
- M.a.w. opvatting dat wetenschappelijk onderzoek leidt tot **eenduidige** en **algemeen** toepasbare antwoorden
- Vb. covid pandemie

1.2. DE ONVOORSPELBARE AARD VAN DE PEDAGOGIEK

“Het probleem is niet, zo betoogt de pedagoog Paulo Freire (2014), dat de pedagogische wetenschappen besmet zouden zijn met ideologie. Het probleem is eerder het gebrek aan ideologie of beter nog aan ideologieën, in het meervoud. Want dan vervalt de pedagogiek in een techniek en verliest ze haar ethiek en haar capaciteit om te dromen; ze wordt dan een marketinginstrument.”

1.3. DE PEDAGOGIEK ONDER DRUK?

- Hedendaagse drang naar eenduidige antwoorden zo zwaar dat er weinig ruimte overblijft om ándere vragen te stellen
 - problematisch voor de pedagogiek
- Definiëring/omschrijving pedagogiek?
- Verzameling van pedagogische stromingen en onderzoeksmethoden in pedagogiek als wetenschappelijke discipline
 - Cf. pedagogische wetenschappen
 - Subdisciplines vb-en?
 - Theoretische kaders en onderzoeksmethodes

De pedagogiek onder druk?

Een historisch gegroeide discipline,
verankerd in een rijke traditie,

Maar zonder verplichtend raamwerk
dat scherp afbakent wat wel en niet
pedagogisch mag en kan zijn.

Veelvormigheid van de pedagogiek

1.3. DE PEDAGOGIEK ONDER DRUK?

“Dat betekent dat er logischerwijs veel discussie is (en hoort te zijn) over hoe pedagogische kwesties het best kunnen worden beschreven en bestudeerd. In die zin is en blijft de pedagogiek zelf ook een kwestie (Masschelein, 2019).”

1.3. DE PEDAGOGIEK ONDER DRUK?

- Waar evidencebased onderzoek interessant is om invullingen te geven en vertalingen van pedagogiek naar het werkveld
 - de zoektocht naar effectiviteit en efficiëntie
- ‘Trage’ of **fundamentele pedagogische vraagstukken** vragen een heel andere wetenschapsbenadering
 - Niet gericht op te veralgemenen wetmatigheden
 - Wel zoektocht naar betekenis
- Pedagogiek wordt in dit handboek gezien als een sociale en bij uitstek normatieve wetenschap en verschilt daarom wezenlijk van academische disciplines zoals de wiskunde en de fysica
- Behoefte aan actie en kennis over hoe we de dingen kunnen aanpakken en wat ‘werkt’, hebben we evenveel behoefte aan reflectie op het niveau van fundamenteel pedagogisch onderzoek

1.3. DE PEDAGOGIEK ONDER DRUK?

Twee tendensen die de evolutie of drang naar eenduidige antwoorden mee hebben vormgegeven

1. Risicoreducerend denken
2. Individualiserend werken

1.3. DE PEDAGOGIEK ONDER DRUK?

1. Risicoreducerend denken

“We zien dat overheden, sociale dienstverleners en academici vandaag heel erg gericht zijn op het identificeren, beoordelen en vooral verminderen van elk (potentieel) gevaar voor kinderen en jongeren (Devlieghere, 2017).”

- Tools om risico's in kaart te brengen en te beheersen

 - vb-en?

- Groeiende drang naar het in kaart brengen en reduceren van risico's begin 20ste eeuw

 - (zie hfdst 2 & 5)

 - Kinderen en jongeren checken, labelen en diagnosticeren

 - Goede ouders zijn dan vooral 'waakzaam' en up-to-date

- Risico's niet opgelost, maar verhaal van expansie 21ste eeuw (Dekker, 2009)

- De **8-jarige Kasper** mag al twee maanden de helft van de tijd **niet in de klas omdat hij te druk** is. Hij zit dan wat te tekenen in het kantoor van de directeur. Hij mag ook niet meedoen aan zwemlessen of andere activiteiten. De school vroeg of de ouders hem geen medicatie kunnen geven. Maar daarin willen ze niet meegaan. Ze begrijpen dat het voor de juf en de andere kinderen niet gemakkelijk is. Er is een vermoeden van ADHD, maar de observatie- en diagnosestelling begint pas over drie maanden. De ouders willen daarop wachten voor ze eventueel met medicatie starten. De school zegt dat “haar trukendoos” opgebruikt is. Ze weten niet meer wat zou kunnen helpen. Vorige week is Kasper op de parking van de school op een auto gaan staan toen hij een bal ging halen. De school heeft hem **preventief geschorst en wil hem nu definitief uitsluiten**. Het is eind mei. De ouders vragen zich af welke boodschap de school dan geeft aan een 8-jarige?

1.3. DE PEDAGOGIEK ONDER DRUK?

2. Individualiserend werken

“Beleid, praktijk en onderzoek richten hun aandacht namelijk vooral op individualiserende interventies.”

➤ vb-en?

- Kinderen, jongeren en ouders die risico lopen, worden letterlijk dan wel figuurlijk bijgestuurd door individuele remediëring, vorming of bijscholing en terug op de boot gezet.
 - Zonder veel reflectie over hoe het er ‘aan boord’ aan toe gaat
 - Weinig aandacht voor de persoonlijke en maatschappelijke context
- We vragen ons zelden af waarom kinderen, jongeren of opvoeders uitvallen, maar concentreren ons op ‘hoe’ we hen terug aan boord kunnen krijgen of het uitvallen vermijden

1.4. DE WERELD IS PEDAGOGIEK, PEDAGOGIEK IS DE WERELD

“Opvoeden betekent kinderen initiëren in de wereld. Het is kinderen uitnodigen om deel te nemen. Het is zo dat de wereld voor hen geleidelijk aan opengaat.”

1.4. DE WERELD IS PEDAGOGIEK, PEDAGOGIEK IS DE WERELD

- Opvoeden is meer dan de ontwikkeling van kinderen stimuleren, het gaat om het binnenbrengen van de wereld.
- Opvoeden vindt plaats tussen generaties. Hoe we opvoeden zegt iets over hoe generaties met elkaar omgaan in relatie tot onze gemeenschappelijke wereld.
- Belang van het denken van [Hannah Arendt](#):
 - Opvoeden betekent kinderen initiëren in de wereld
 - Opvoeden als een plek waar we met kinderen en jongeren kunnen spreken, waar we hen laten spreken, en waar we zelf ook spreken
 - Opvoeden betekent ook zorg dragen voor het nieuwe in elk kind
 - [Opvoeding gaat zo om twee dingen](#): de **voortzetting** en de **vernieuwing** van de wereld.
- Vb: klimaatmarsen van jongeren

Volgende les

- Tweede deel inleidend hoofdstuk
- Pagina 33 - 46